

Інна Царалунга

СТРАТИГРАФІЯ ОЙКОНІМІВ НА -ани (-яни): географія назв

Топоніміка як наука, що всебічно вивчає географічні назви, комплексно користується методами мовознавства, географії й історії [10: 323]. Як зауважує дослідник етногенезу слов'ян В. В. Седов, у дослідженні найдавнішої історії слов'ян лінгвістичним даним часто не вистачає просторової і хронологічної визначеності [22: 38]. Одним із аспектів комплексного ойконімічного дослідження є стратиграфічний аналіз. Він передбачає кількісну характеристику, просторову локалізацію географічних назв, встановлення хронології ойконімів.

Для вивчення ойконімів у сучасній ономастиці широко використовується стратиграфічний метод. Лінгвістична стратиграфія – це аспект дослідження, при якому аналізують хронологічну послідовність формування лексичних пластів будь-якої мови і визначають відносний вік лексичних одиниць [23: 6]. Метод стратиграфічного аналізу в ономастиці полягає у зіставленні окремих етапів становлення ономастичних систем, а також у порівнянні ономастичних станів різних епох [14: 203]. Під стратиграфією у топоніміці Р. О. Агєєва розуміє наявність пластів топонімії, які мають певну просторово-часову характеристику, а під стратифікацією – встановлення чи виділення таких пластів дослідником [1: 15]. Стратиграфічний метод передбачає виділення, опис і аналіз так званих топонімічних страт або пластів топонімії, що різняться лінгвістично й історично. Як зазначає

О.В.Суперанська, „стратифікація в ономастиці виявляється не тільки вертикальною, глибинною, але й горизонтальною, такою, що відображає одночасне проникнення в ономастикон певної епохи елементів різних мов чи шляху поширення певного явища на певній території” [23: 6].

Уперше запровадив поняття топонімічної стратиграфії С. Роспонт: „Топонімічна стратиграфія – це пошук структурно-топонімічних шарів, залежних від часу і території” [27: 159]. Метод стратиграфії найповніше розроблений у польській ономастиці. С. Роспонт здійснив спробу створення топономастичного атласу „*Stratygrafia słowiańskich nazw miejscowych*” [26]. Учений обґрунтував доцільність використання картографічного методу дослідження і запропонував створити загальнослов'янські карти для вибраних словотвірних типів топонімів. Проте така робота сповільнилася через брак ономастичних словників і монографій у певних слов'янських мовах, єдиних принципів збору, опрацювання та подання матеріалу.

В українській ойконіміці стратиграфічний метод активно застосовують в ареальних дослідженнях, зокрема, О. А. Купчинський, Д. Г. Бучко, З.О.Купчинська, Л. Н. Радьо [9; 4; 8; 7; 17]. Уважаємо доцільним використати стратиграфічний метод у дослідженні однієї з найархаїчніших моделей ойконімів – географічних назв поселень із формантом **-ани (-яни)**.

Під час дослідження ономастичних систем поступові ступені ономастичного переосмислення, трансонімізації і деривації створюють своєрідну стратифікацію власних назв. Термін *стратиграфія* запозичено з

геології, де ним позначають вивчення нашарувань різних епох. Страти, або пласти земної кори, послідовно розташовуються один над одним без будь-яких істотних взаємопроникнень. У лінгвістичній географії піддають аналізу хронологічну послідовність формування лексичних пластів певної мови і визначають відносний вік лексичних одиниць. На відміну від геологічних, лексичні страти, в тому числі ономастичні, можуть взаємопроникати, утворюючи не лише значні „входження”, але й дрібні вкраплення одна в одну [23: 6].

На підставі статистичних даних, які порівняно повно характеризують топонімічні явища вже у пізньому середньовіччі, можна зробити окремі висновки і про розвиток цих не повністю відображених у джерелах явищ у давніші епохи [8: 116]. Результати підрахунків відсоткового відношення окремих типів ойконімів у різні історичні періоди свідчать про еволюційні зміни у топоніміконі, допомагають визначити продуктивність окремих словотвірних типів і моделей, інформують про достатню повноту складу топонімічного матеріалу. Статистичний аналіз, на думку Н. В. Подольської, служить підтвердженням чи спростуванням ономастичних концепцій і гіпотез [14: 211].

Дослідження ойконімних ареалів невіддільне від визначення географії поширення, локалізації назв. Для встановлення закономірностей розташування топонімічних явищ, динаміки їх розвитку у часі, просторових зв'язків і залежностей як між окремими топонімічними явищами, так і між ними і різного роду

соціальними та природними явищами використовують картографічний метод [16: 10]. Залежно від характеру конкретного дослідження перше місце можуть посідати різні аспекти картографічного методу. Складання топонімічних карт необхідне при вивченні „географії” топонімів, бо карти – це „альфа і омега географії” [16: 10]. Топокарти дають змогу отримати наочне уявлення про ареали топонімів, про процеси, що відбуваються у зонах контактів цих ареалів, про просторові зміни якісних і кількісних характеристик матеріалів, що картографуються. Використання географічних карт, створених для однієї й тієї ж території у різний час, допомагають розкрити динаміку топонімічних процесів [16: 11]. „Карта дає можливість показати топонімний фон території, встановити межі того чи іншого явища, – стверджує З. О. Купчинська, – за допомогою карти виявляється розміщення топонімічних явищ як мовно-історичного факту, їх розвиток у просторі” [7: 12].

До завдань картографування належить точна локалізація місць розселення людей, у мовленні яких відзначено досліджуване ономастичне явище, або місць (міст, селищ, річок і т. ін.), що іменуються певним чином [14: 209]. Виявлені унаслідок картографування ареали становлять спеціальний ономастичний текст, наукове прочитання якого ставить дослідника перед появою нових завдань. Отже, карта з ономастичним навантаженням сама стає джерелом для подальшого вивчення імен. Наносячи на карту лінгвістичні дані, ми часто отримуємо екстралінгвальні висновки, що слугують для підтвердження історичних концепцій. У цьому виявляються взаємозв'язок,

взаємозбагачення суспільних наук [14: 209]. Таким чином, топонімічні карти виявляють широкі мовні, історичні, етнографічні процеси.

„Стратиграфічний аналіз – це дослідження ономастичного явища чи процесу у хронологічній послідовності: від сучасності до більш ранніх періодів чи навпаки. Стратиграфічний аналіз ономастичних систем передбачає зіставлення окремих етапів їх становлення, а також порівняння ономастичних станів різних епох” [14: 203]. О. А. Купчинський убачає важливість хронології у визначенні часу появи, продуктивного функціонування і відмирання топонімічного типу, оцінки географічних назв як історичного факту, що наближає інформацію топонімії до рівня інформації датованих писемних, археологічних джерел. На думку вченого, топонімічна хронологія найдавніших слов’янських географічних назв у порівнянні з іншими їх характеристиками сприяє встановленню часу формування давніх слов’янських спільностей, їх консолідації, розселення і членування [8: 116].

Географія назв

Географічні назви з формантом **-ани (-яни)** – це загальнослов’янський ойконімічний тип. Вони охоплюють території східних, західних і південних слов’ян. Важливо визначити український ареал цих ойконімів у загальнослов’янському контексті.

Дослідження географії архаїчних назв сприяють розв’язанню проблеми розселення слов’ян, зокрема, дають можливість встановити зв’язок між розташуванням об’єктів найдавніших слов’янських географічних назв і

заселенням земель, поставити питання співвідносності ареалу ойконімів на **-ани (-яни)** з територією найдавнішого заселення слов'ян, здійснити спробу реконструкції міграції слов'ян. Топонімії належить значна роль у дослідженнях напрямків і шляхів слов'янського розселення як у ранній період, так і в епоху Середньовіччя [22: 28]. На думку О. А. Купчинського, „зведені дані зон ареалу, зокрема, таких архетипів, як назви на **-ичі, *-їь, -ани (-яни)**, дають цінні відомості для дослідження історії слов'ян від найдавніших епох” [8: 123]. Як зазначає І. М. Желєзняк, „за географічним розміщенням топонімів можна з'ясувати етномовні відношення, що панували на цих територіях” [5: 8]. „Конкретне розташування ареалів давніх типів топонімів відображає характер поширення чи то родової, чи феодално-власницької колонізації, – вважає Д.Г.Бучко. – Ареальне вивчення топонімії визначає більшу чи меншу густоту заселення певної території у відповідні історичні періоди, а ядра ареалів вказують на максимальну густоту заселень певних регіонів” [3: 72]. „Географічне поширення топонімійного суфікса відображає історичні явища, перш за все – хід заселення. Тому їх ареали – цінне історичне джерело (це стосується не лише суфіксів, але й основ, якщо ті часто повторюються)” [11: 344]. Історичні основи топонімічних досліджень передбачають вивчення усієї сукупності історичних даних, які стосуються племінного складу давнього населення досліджуваного краю [15: 38].

Територія української зони ойконімів на **-ани (-яни)** розташована на південному сході загальнослов'янського ареалу і південному заході східної

його частини. Особливості розташування ойконімів на теренах України такі: значна частина їх сконцентрована у південно-західних, західних, північно-західних областях, менші скупчення – на північно-східних і північних територіях. Найбільша кількість назв протягом згаданих періодів зосереджена у басейнах рік Дністер, Західний Буг, Прип'ять, у верхів'ях Південного Бугу, на середній течії Дніпра. Незначна кількість – у низов'ях Дніпра, Південного Бугу у басейнах Тиси, Сіверського Дінця.

За результатами вивчення територіально-просторового поширення ойконімів на **-ани (-яни)** на території України протягом X–XX ст. створено чотири картосхеми. Вони відображають чотири умовні періоди, що прийняли ми, виходячи з особливостей розподілу і розміщення назв: X–XIV ст., XV–XVI ст., XVII–XVIII ст., XIX–XX ст.

У першому періоді (X–XIV ст.) засвідчено поодинокі ойконіми на **-ани (-яни)**. Один із них розташований у басейні річки Горині на Волині (Рв, Дубнівський р-н), три назви – у басейні Західного Бугу на Львівщині, ще дві – у басейні Дністра (ІФ) (див. Картосхему № 1). Саме ці території стають у наступних періодах місцями найбільшого скупчення ойконімів на **-ани (-яни)**, які становлять ядро ареалу назв цього типу. Вони засвідчують первісні контури просторового поширення ойконімів. Можливо, ці території і були у минулому місцями найбільш ранніх поселень, про що говорять вчені О. М. Трубачов, Б.О.Рибаков, Г. П. Півторак, В. В. Сєдов [13; 19; 20; 22]. Питання про давній середньодніпровський ареал слов'ян як початковий ареал для подальшого

розвитку власне східного слов'янства має велике значення [24: 40]. Первісні слов'янські племена розташовувалися, за визначенням Б. О. Рибаківа, від Північного Придніпров'я на сході до Одеру на заході, вздовж схилу Карпат на півдні, а їх північний кордон проходив приблизно по широті Прип'яті [19: 13]. „Історичне ядро східного слов'янства протягом півтори тисячі років, аж до Київської Русі, визначається такими орієнтирами, як річка Рось, Переяславль, Київ на півночі і річка Тясмин на півдні, – стверджує Б. О. Рибаків. – Це був найбільш процвітаючий центр лісостепових слов'янських племен, з історії якого і слід починати історію Русі” [20: 72]. Зростання загальної культури слов'янських племен, удосконалення суспільних відносин, еволюція народного мовлення відбувалися у напрямку поступового виділення у східному ареалі давньої прабатьківщини слов'ян між Прип'яттю, Дніпром, диким степом і Карпатами своєрідного етнокультурного і діалектного комплексу з помітними регіональними відмінностями між його північною й південно-західною зонами [13: 177]. У V–VI ст. слов'яни розселяються з басейну Вісли у східному, південному і західному напрямках, зокрема, освоюють області Прип'ятського Полісся і Верхнього Подністров'я [22: 117]. Слов'янська племінна група Подільсько-Дніпровського регіону сформувалася у межиріччі Дністра та Дніпра і у VI ст. почала активно освоювати значні території у південно-західному напрямку до придунайських земель Болгарії [22: 122–124]. Поховання давніх східнослов'янських племен зафіксовані поблизу таких поселень на **-ани (яни)** на території України, Росії і Білорусі: с. *Хлупляни* –

курганні могильники древлян на р. Словечна (ВС: 103); с. *Жиляни*, суч. *Жуляни* – курганні могильники полян, біля р. Ірпень у басейні Дніпра (ВС: 109); с. *Замощани* – слов'янські пам'ятники празько-пеньківської культури (V–VII ст.), між р. Сейм Псел у басейні Дніпра (ПС: 107); с. *Добровляни* – безкурганні могильники з підплитовими похованнями хорватів – племені праслов'янського періоду, в басейні Дністра (ВС: 125); с. *Варкляни* – курган з похованнями волинян, північна половина ареалу цього племені у басейні Західної Двіни (ВС: 98–99); с. *Векошани* – курган IX–XIII ст. смоленсько-полоцьких кривичів, курганний могильник псковських кривичів, басейн Західної Двіни (ВС: 161, 166); с. *Верхоляни* – курган IX–X ст. словен новгородських, поблизу Чудського озера (ВС: 171); с. *Вехрани* – курганний могильник IX–XII ст. радимичів, у басейні Дніпра по р. Сож (ВС: 152–153); с. *Горовляни* – курган IX–XIII ст. смоленсько-полоцьких кривичів, у басейні Західної Двіни (ВС: 160–161); с. *Дворчани* – кам'яні могили дреговичів – погребальні пам'ятники X–XIII ст. Верхнього Понімання, Берестейської волості (ВС: 121); с. *Листвяни* – кургани XI–XIII ст. ареалу в'ятичів, у басейні Клязьми (ВС: 145); с. *Ольшани* – кам'яні могили дреговичів – погребальні пам'ятники X–XIII ст. Верхнього Понімання, Берестейської волості (ВС: 121–122); с. *Угляни* – кургани VIII–IX ст. племені бужан-волинян у районі Брестського Побужжя, у басейні Західного Бугу, а також могильник X–XIII ст. з кам'яним курганом дреговичів (ВС: 96, 121); с. *Селяни* – кургани IX–XIII ст. смоленсько-полоцьких кривичів у басейні Західної Двіни (ВС: 161).

Період XV–XVI ст. характеризується значним збільшенням кількості ойконімів на **-ани (-яни)**, а відповідно й розгортанням їх ареалу. Осередки їх поширення – Галичина, Волинь, периферійні зони цього періоду – Поділля, верхня течія Південного Бугу, середня течія Дніпра (див. Картосхему № 2). Значні скупчення географічних назв на Волині є у басейнах рік Турія, Вижівка (Любомль, Ковель, Володимир-Волинський), у басейнах рік Стир, Іква, Горинь (Луцьк, Дубно, Рівне). У Галичині ці оніми зосереджені у басейні Західного Бугу (Червоноград, Жовква, Львів). Особливо поширені назви у верхів'ях Дністра у районі Самбора, Рудок, Миколаєва, Бібрки, Перемишлян, а також нижче по цій річці у районі Галича, Тисмениці, Солотвина, і на лівих її допливах, у басейнах рік Збруч, Смотрич, Тернава. Менше ойконімів зосереджено у верхів'ях Південного Бугу (Деражня, Гнівась, Калинівська), на берегах Ірпеню, Росі. Поодинокими є назви у басейнах рік Ствига, Словечна, Жолонь. У південних, східних та північно-східних районах назв цього типу немає. Така ж ситуація на крайньому південному заході України.

Таким чином, у цей період сформувалися перші осередки ойконімів на **-ани (-яни)**. Територія ареалу починає поширюватися із заходу на схід: до Дніпра на північних територіях і до Південного Бугу на південному сході.

У третьому періоді (XVII–XVIII ст.) назви на **-ани (-яни)** згущуються стосовно первинних осередків із минулого періоду (див. Картосхему № 3). Це стосується ойконімів у басейнах річок Турії, Вижівки, а також Стиру, Ікви, Горині на Волині, басейну Західного Бугу. Численні назви з'являються у

басейні Дністра, зокрема, у верхів'ях – по річках Зубря, Гнила Липа, Золота Липа, Стрипа, нижче – по Серету, Збручу, Смотричу, Тернаві, Ушиці, Немії. Збільшується кількість назв у місцях колишніх вкраплень – у напрямку Хмельницький – Вінниця – Умань (верхів'я Південного Бугу). На Житомирщині з'являється нове скупчення ойконімів (Черняхів, Коростишів, Озерне). Аналогічні процеси відбуваються у районі середньої течії Дніпра (Ірпінь, Стугна, Рось, Вільшанка), у басейні Прип'яті (Словечна, Жолонь).

Особливістю цього періоду є те, що вперше зафіксовано ойконіми з формантом **-ани (-яни)** на Лівобережній Україні і у середній течії Південного Бугу (район Тульчин – Бершадь). Вони не утворюють скупчень, а виступають поодинокими вкрапленнями: на північному сході у басейні Десни (Чернігівщина, Новгород-Сіверське Полісся); на лівобережному Середньому Придніпров'ї у басейнах річок Десна, Трубіж (район Київ – Переяслав-Хмельницький).

Заповнення простору ойконімами на **-ани (-яни)** продовжує свій фронтальний рух із заходу на схід, з правобережних регіонів України на лівобережні. Схід, південь, південний схід території характеризуються відсутністю назв зазначеного типу у цей період.

У четвертому періоді (XIX–XX ст.) засвідчено найбільше ойконімів на **-ани (-яни)**, тож згущення їх зросло (див. Картосхему № 4). Значно збільшилася кількість назв у місцях попередніх скупчень, зокрема на Волині, у Галичині, на Буковині, Поділлі. Поряд з цим спостерігаємо загальне

розширення ареалу ойконімів на **-ани (-яни)**. З'являються контури нових зосереджень: на українсько-молдавському пограниччі на Одещині (Балта – Котовськ – Красні Окни), на Лівобережній Україні (Полтава – Суми – Харків, Хорол – Лубни – Лохвиця – Ромни). Невеликі вкраплення локалізуємо на південних територіях, зокрема, у низов'ях Дніпра (Дніпропетровщина, Харківщина), по річках Інгулу, Інгульцю, у Придністров'ї у басейні Дунаю, а також на крайньому південному заході – у басейні Тиси на Закарпатті. Поодинокі ойконіми зафіксовано на південному сході на узбережжі Азовського моря, на Запоріжжі, у басейні Сіверського Дінця на Луганщині.

Таким чином, протягом Х–ХХ ст. ойконіми на **-ани (-яни)** поширювалися нерівномірно, що дає можливість визначити основні і периферійні зони їх розташування.

У кожному з чотирьох періодів існували незмінні центри скупчення назв – Волинь, Галичина, Буковина, географічна суміжність яких становить основну зону поширення ойконімів цього типу. З них інтенсивно насиченим осередком є Галичина. Вже у першому періоді на її території була найбільша кількість назв. Протягом усього часу території поблизу Жовкви, Буська, Глинян, Львова, Самбора, Дрогобича, Жидачева, Перемишлян зберігали стабільність щодо виникнення нових ойконімів на **-ани (-яни)**.

Найбільше населених пунктів на **-ани (-яни)** є у басейнах Західного Бугу, Дністра, Дніпра і Південного Бугу, що можуть „підтвердити” ойконіми на **-ани (-яни)** відгідронімного походження: *Бужани, Забужани, Прибужани,*

Побужани, Дніпряни, Жуляни, Задністряни, Піддністряни, Заушани, Луквяни, Залуквяни (р. *Луква*, притока Дністра, Галицьке староство, ЖІУР I: 96). У їх основах виступають власні назви водних об'єктів, поблизу яких розташовувалися поселенці або від яких ішло переселення людей.

Новіші зони поширення – територія Поділля (Хмельницький – Вінниця–Умань), басейн середньої течії Дніпра (Ірпінь, Стугна, Рось, Вільшанка). Зона, яку локалізуємо на Лівобережній Україні (Полтава – Суми – Харків), утворилася протягом XIX–XX ст.

Упродовж X–XX ст. вирізняються три основні смуги зосередження ойконімів з формантом **-ани (-яни)**. Це північно-західна смуга: Ковель – Володимир-Волинський – Луцьк; західна смуга: Рава-Руська – Мостиська – Львів – Золочів; південно-західна: Галич – Чернівці – Кам'янець-Подільський. У кожній з них є місця найбільшої густоти назв, зокрема, це райони Луцька, Львова, Самбора, Дрогобича, Жидачева, Золочева, Галича, Хотина, Кам'янця-Подільського. Тож ойконіми на **-ани (-яни)**, будучи у своїй більшості назвами невеликих об'єктів – хуторів, сіл і селищ, сконцентровані поблизу середньовічних міст, розташованих на врожайних прирічкових і приозерних ґрунтах.

Виразно простежується тенденція до поширення ойконімів на **-ани (-яни)** на українських теренах із заходу на схід і на південь. Розгортання території назв помітне на південно-західному Поділлі у басейні Дністра, у верхів'ях Південного Бугу, на землях у басейні середнього Дніпра, де колишні

периферійні смуги поступово ставали новими центрами скупчення назв. Певні зосередження ойконімів спостерігаємо у північних (Ствига, Словечна, Жолонь) і північно-східних регіонах (Чернігівщина, Новгород-Сіверське Полісся, смуга Полтава – Суми – Харків). До периферії ареалу ойконімів на **-ани (-яни)** належать території у середній течії Південного Бугу, у низов'ях Дніпра. Вони є, можливо, землями пізнішого заселення, оскільки найдавнішими східнослов'янськими територіями, за визначенням учених, є Наддніпрянина, Полісся, Галичина та Прикарпаття. Історія цього ареалу відзначається спадкоємністю, наступністю, зумовлених відсутністю будь-яких глобальних природничих чи суспільних катаклізмів, які б могли зруйнувати безперервний історичний ланцюг етномовного і культурного розвитку наших предків [13: 177]. Важливі висновки з цього приводу знаходимо у Б. О. Рибаківа: „Цікаві спостереження можна зробити над формою племінних назв усередині праслов'янського ареалу і за його межами: всередині праслов'янського ареалу всі назви великих племінних союзів мають закінчення **-ани** або **-яни** (*поляни, вісяни, мазовшани, древляни*). Імена ж племінних союзів, що перебувають за межами праслов'янського ареалу, тобто які стали результатом широкого розселення слов'ян, мають інші закінчення: **-ичі, -ці** (*кривичі, радимичі, нелетичі, лютичі, тиверці*)” [18: 186]. В. В. Сєдов, говорячи про слов'янське населення V–VII ст., зазначає, що у межиріччі Бугу і Дніпра вся культура ранньосередньовічних слов'ян не має генетичних коренів [21: 18].

Таким чином, українські ойконіми на **-ани (-яни)** локалізуються здебільшого на Правобережній Україні і, як зазначає Д. Г. Бучко, „передусім на західноукраїнських землях, тобто на території найбільш давніх і найкраще збережених в етнокультурному відношенні земель” [2: 86]. Ареал цих назв збігається зі східною частиною *правітчизни слов’ян*, яку вчені вбачають між Верхнім Дністром, Прип’яттю, Середнім Дніпром і південним степом” [12: 22]. У VI ст. праукраїнська етномовна територія поділялася на два діалектно й етнографічно відмінні масиви. Північний охоплював Середню Наддніпрянщину, Полісся, Волинь, Наддністрянщину й Прикарпаття (від Прип’яті до витоків Стиру, Горині, Случі, Тетерева й Ірпеня), а південний сформувався у лісостеповій смузі Середньої Наддніпрянщини, включаючи середні течії Сули, Псла і Ворскли, а також у Надпоріжжі, по Дніпру між Тясмином, Россю та у Прутсько-Дністровському межиріччі [13: 59–61]. Унаслідок розпаду єдиної слов’янської спільноти у V ст. археологічно простежується розселення слов’ян у VI–VII ст. з їх *прабатьківщини*, обмеженої на сході Середнім Дніпром, на заході Карпатами, на півночі Прип’яттю, на півдні середніми течіями Дністра та Бугу [6: 224]. Ядро українських етнічних земель збігається зі слов’янською прабатьківщиною. Саме на українських етнічних територіях – на північно-західній Україні – простежується безперервний розвиток слов’янської людності. Немає або майже немає ойконімів з формантом **-ани (-яни)** на півдні і південному сході України. Це може бути аргументом поряд з іншими доказами того, що заселення її теренів

відбувалося із заходу на схід, зокрема, підтвердженням думки О. М. Трубачова, що Правобережна Україна у I тис. до н. е. вже була частиною (периферією) праслов'янського лінгвоетнічного простору [25: 257].

Аргументом на користь висловленого можуть стати і результати досліджень географії російських топонімійних суфіксів. Так, у довіднику з адміністративно-територіального поділу Росії за 1968 рік засвідчена дуже обмежена кількість назв на **-ани (-яни)**: *Богучани* (Рос АТД: 29), *Лубяни* (Рос АТД: 389). Заслужують на довіру висновки російського ученого В.А.Никонова. Дослідник зібрав обширний топонімійний матеріал з територій Європейської частини колишнього Радянського Союзу і з деяких районів Сибіру, який становить більш як півмільйона назв [11]. Проте свідчень про існування топонімів із суфіксом **-ани (-яни)** немає.

Умовні скорочення

ВС Седов В. В. Восточные славяне в VI–XIII вв. – М., 1982.
– 325 с.

ЖІУР Жерела до історії України-Руси. – Львів, 1895–1900.
Т. I–III; – Львів, 1903. Т. VII.

ПС Седов В. В. Происхождение и ранняя история славян. –
М., 1979. – 155 с.

Рос АТД РСФСР. Административно-территориальное деление на
1 июля 1968 года. – М., 1968. – 498 с.

Список літератури

1. Агеева Р. А. Проблема топонимического субстрата // Этническая топонимика. – М., 1987. – С. 14–22.
2. Бучко Д. Г. Ойконіми Покуття на -ани (-яни) на загальноукраїнському фоні // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія: Лінгводидактика. – Вип.1 – Тернопіль, 1997. – С. 83–86.
3. Бучко Д. Г. Продуктивність і локалізація основних словотвірно-структурних моделей в ойконімії України // Наукові записки Тернопільськ. державного педагогічного університету. Серія: Ономастика. Част. 1. – Тернопіль, 2003. – С. 68–73.
4. Бучко Д. Г. Украинские топонимы на -івці, -инці / Автореф. ... канд. філол. наук. – Львов, 1972. – 22 с.
5. Желєзняк І. М. Роль і місце ономастичних досліджень у студіях з східнослов'янського етногенезу // Ономастика України і етногенез східних слов'ян. – К., 1998. – С. 5–17.
6. Залізняк Л. Л. Первісна історія України. – К., 1999. – 263 с.
7. Купчинська З. О. Лексико-семантична і словотвірна структура географічних назв на -ин, -ів (Територія України Х–ХХ ст.) / Автореф. ... канд. філол. наук. – Львів, 1993. – 18 с.
8. Купчинський О. А. Найдавніші слов'янські топоніми України як джерело історико-географічних досліджень. Географічні назви на -ичі. – К.,

1981. – 250 с.

9. Купчинський О. А. Статистика та географія двочленних відприсвійних географічних назв України на -*јь // Історичні джерела та їх використання. Вип. 4. – К., 1969. – С. 217–236.

10. Мурзаев Э. М. Очерки топонимики. – М., 1974. – 382 с.

11. Никонов В. А. География русских суффиксов // Onomastica. Rosz. IV. Zesz. II. – Wrocław – Kraków, 1959. – S. 321–345.

12. Півторак Г. П. Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов. Міфи і правда про трьох братів слов'янських зі „спільної колиски”. – К., 2001. – 152 с.

13. Півторак Г. П. Українці: звідки ми і наша мова. – К., 1993. – 197 с.

14. Подольская Н. В. Методы и приемы исследования ономастического материала // Суперанская А. В., Сталтмане В. Э., Подольская Н. В., Султанов А. Х. Теория и методика ономастических исследований. – М., 1986. – С. 180–235.

15. Попов А. И. Об историческом методе в топонимических исследованиях // Развитие методов топонимических исследований / Отв. ред. Е. М. Попов. – М., 1970. – С. 25–38.

16. Поспелов Е. М. Топонимика и картография. – М., 1971. – 254 с.

17. Радьо Л. Н. Ойконіми України на -*јь (-*ја, -*је) у Х–ХХ ст. / Автореф. ... канд. філол. наук. – Івано-Франківськ, 2004. – 18 с.

18. Рыбаков Б. А. Исторические судьбы праславян // История, культура, этнография и фольклор славянских народов. – М., 1978. – С. 182–196.
19. Рыбаков Б. А. Киевская Русь и русские княжества XII–XIII вв. – М., 1982. – 589 с.
20. Рыбаков Б. А. Язычество Древней Руси. – М., 1987. – 782 с.
21. Седов В. В. Восточные славяне в VI–XIII вв. – М., 1982. – 325 с.
22. Седов В. В. Происхождение и ранняя история славян. – М., 1979. – 155 с.
23. Суперанская А. В. Ономастическая типология и стратиграфия // Ономастика. Типология. Стратиграфия / Ред. А. В. Суперанская. – М., 1988. – С. 3–7.
24. Трубачев О. Н. Этногенез и культура древнейших славян. Лингвистические исследования. – М., 2003. – 487 с.
25. Трубачев О. Н. Языкознание и этногенез славян. Древние славяне по данным этимологии и ономастики // Славянское языкознание. – М., 1983. – С. 231–270.
26. Rospond S. Stratygrafia słowiańskich nazw miejscowych. Próbný atlas toponomastyczny. T. 1. – Wrocław etc., 1974. – 240 s.
27. Rospond S. Stratygrafia toponimiczna // Z polskich studiów sławistycznych. – Warszawa, 1958. – S. 159–186.

Tsaralunga Inna. Stratygraphy of the oykonoms on -any (-yany): geography of the names.